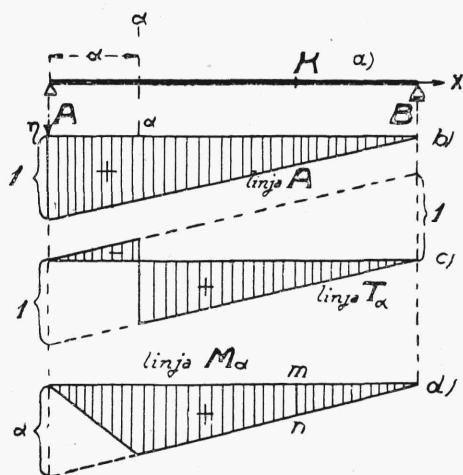

7. Linie wpływowe belek swobodnie podpartych.

Linia wpływowa momentu zginającego jest to wykres, wyrażający zależność między momentem, powstającym w danym przekroju belki pod działaniem ciężaru ruchomego równego jednostce (np. 1 tonnie), a położeniem tego ciężaru na belce.

Analogiczne określenie stosuje się do linii wpływowej siły poprzecznej w danym przekroju belki, do reakcji podpory i do innych wielkości, zależnych od obciążenia belki.

Rys. 80.

Na rys. 80 przedstawione są kolejno linie wpływowe dla reakcji prawej podpory (A), dla siły poprzecznej (T_α) w przekroju belki $\alpha\alpha$ oraz dla momentu zginającego (M_α) w tym samym przekroju.

Linie te przedstawiamy w osiach współrzędnych Ax i $A\eta$, gdzie x oznacza odległości ciężaru 1 od podpory A belki, zaś η rzędne linii wpływowych. Jeżeli ciężar równy 1 stoi np. na belce w punkcie K , wówczas rzędna $\overline{mn}$ na linii wpływowej momentów, odpowiadająca temu punktowi, równa się momentowi, wywołanemu przez ciężar 1 w przekroju $\alpha\alpha$ czyli, że $M_\alpha = mn$.

To samo dotyczy i pozostałych linii wpływowych. Jeżeli w punkcie K na belce stoi nie ciężar 1, lecz ciężar P , wówczas, w myśl zasady superpozycji, moment $M_\alpha = P \cdot mn$.

W razie szeregu ciężarów na belce, w myśl tej samej zasady, mamy, że

$$M_\alpha = P_1 \cdot \overline{mn} + P_2 \cdot \overline{m'n'} + \dots \quad (94)$$

gdzie $\overline{mn}$, $\overline{m'n'}$ i t. d. są to rzędne linii wpływowej momentów, odpowiadające punktom zaczepienia sił P_1 , P_2 i t. d. Analogiczne wzory ustawić możemy również i dla siły poprzecznej, reakcji i t. p.

Wymiar, któremu odpowiadają rzędne linii wpływowej, równa się w ten sposób wymiarowi wielkości, dla której linia wpływowa została sporządzona, podzielonemu przez jednostkę ciężaru. A więc np. rzędne linii wpływowej dla momentu zginającego mają wymiar linjowy, dla siły poprzecznej wymiar zerowy i t. p.

Mając wykresy linii wpływowych dla M_α , T_α i t. d. możemy, opierając się na wzorze (94) i analogicznych, wyznaczyć każdą z tych wielkości

(tu $A = \eta_A$), czyli dla wartości tej reakcji w zależności od położenia ciężaru ruchomego 1 :

$$\eta_A = 1 - \frac{x}{l} \quad (96)$$

Równanie (96) jest to równanie prostej, odcinającej na osi η -ów długość $\eta_0 = 1$ i przechodzącej przez punkt $x = l$. Prosta ab (rys. 81b) przedstawia więc linię wpływową dla A w wypadku, gdy ciężar 1 t. stoi między A i B .

Gdy ciężar znajduje się między B a C wówczas, zamiast równania (96), otrzymujemy równanie:

$$\eta_A \cdot l + 1(x - l) = 0 \quad (96')$$

skąd dochodzimy do tego samego co wyżej równania (96). Prosta bc będąca linią wpływową A dla odcinka belki BC jest więc przedłużeniem prostej ab . Prosta abc jest zatem linią wpływową reakcji A dla całej belki AC .

Aby obliczyć linię wpływową dla reakcji prawej podpory B znajdujemy sumę momentów sił, działających na belkę względem lewej podpory A :

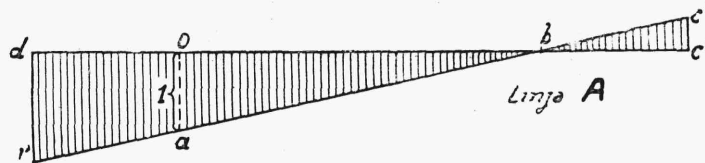
$$1 \cdot x - B \cdot l = 0 \quad (97)$$

Ponieważ dla siły 1 t $B = \eta_B$, więc

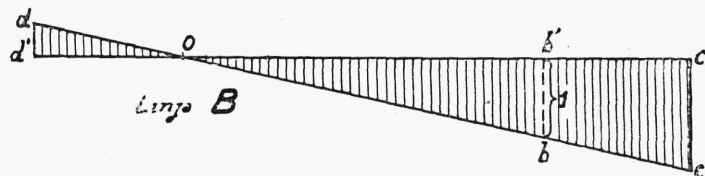
$$x - \eta_B \cdot l = 0 \quad \text{i} \quad \eta_B = \frac{x}{l} \quad (97')$$

Równanie (97') jest równaniem linii prostej, dającej, przy $x = l$ rzędną $\eta_B = 1$ (rys. 81c).

Gdybyśmy mieli belkę $DABC$ o dwóch wspornikach AD i BC , wówczas linia wpływowa dla A lub B byłaby połączeniem podanych na rys. 81 b i c linii wpływowych dla A i B . Tłómaczy się to tem, że gdy ciężar 1 t. znajduje się między A i C , to wspornik AD , jako nieobciążony, nie odgrywa żadnej roli; to samo ma miejsce ze wspornikiem BC , gdy ciężar znajduje się między D i B (rys. 82 i 83).

Rys. 82.

Rys. 83.

Linje wpływowe dla sił poprzecznych obliczamy w sposób następujący (rys. 84).

Bierzemy pod uwagę, że gdy ciężar 1 t. znajduje się między prawą podporą B a dowolnym przekrojem $\alpha\alpha$ wówczas lewa siła poprzeczna dla tego przekroju równa się reakcji podpory A , a jej linja wpływowa odpowiada równaniu:

$$\eta_A = 1 - \frac{x}{l} \quad (98)$$

jest to równanie prostej ab , czyli linja wpływowa dla reakcji A (rys. 84b).

O ile ciężar 1 znajduje się na lewej części belki wówczas

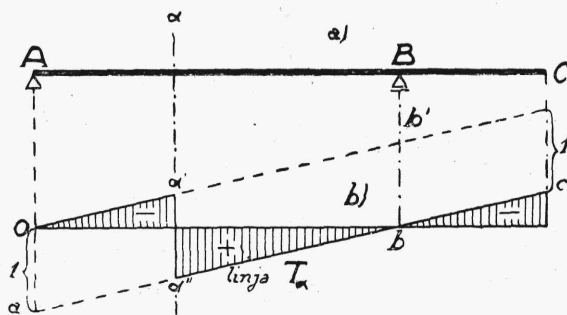
$$T_\alpha = A - 1$$

Wobec tego dla odcinka $A\alpha$ rzędną linii wpływowej dla siły poprzecznej znajdziemy, odejmując od rzędnych η_A rzędną równą 1 , czyli że będziemy mieli równanie:

$$\bar{\eta}_T = \eta_A - 1 = 1 - \frac{x}{l} - 1 = -\frac{x}{l} \quad (99)$$

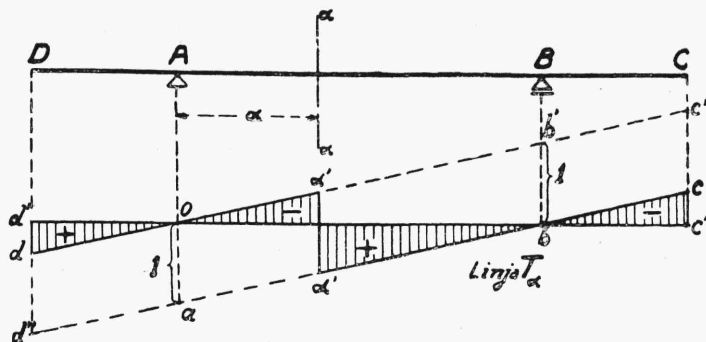
Jest to równanie prostej Ob' równoległej do prostej ab .

Z powyższego wynika, że na odcinku $A\alpha$ linja wpływowa siły poprzecznej T_α pokrywa się z prostą Ob' a na odcinku αB z prostą ab , czyli że na przestrzeni AB ma ona kształt wieloboku $Oa'a''b$, a na całej długości belki kształt $Oa'a''bc$.

Rys. 84.

Gdyby belka AB miała drugi wspornik AD , to linja wpływowa dla T_α miałaby kształt przedstawiony na rys. 85.

Rys. 85.

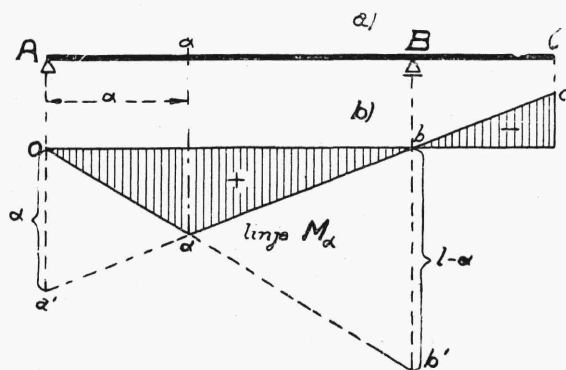
Linję wpływową dla momentu zginającego w przekroju $\alpha\alpha$ otrzymujemy z równania:

$$M_{\alpha} = A \cdot \alpha \quad (100)$$

o ile ciężar $1t$ znajduje się między α i C , i z równania:

$$M_{\alpha} = A \cdot \alpha - l (\alpha - x) \quad (101)$$

o ile ciężar znajduje się między A i α (rys. 86).

Rys. 86.

Ponieważ zmienna rzędna linii A jest η_A , więc wzory dla η_M przybierają postać następującą:

$$\eta_M = \eta_A \cdot \alpha = \left(1 - \frac{x}{l}\right) \cdot \alpha = \alpha - x \cdot \frac{\alpha}{l} \quad (102)$$

o ile ciężar $1t$ znajduje się na odcinku αC i postać następującą:

$$\eta_M = \eta_A \cdot \alpha - l (\alpha - x) = \alpha - x \cdot \frac{\alpha}{l} - l (\alpha - x) = x \left(1 - \frac{\alpha}{l}\right) \quad (103)$$

o ile ciężar $1t$ znajduje się na odcinku $A\alpha$.

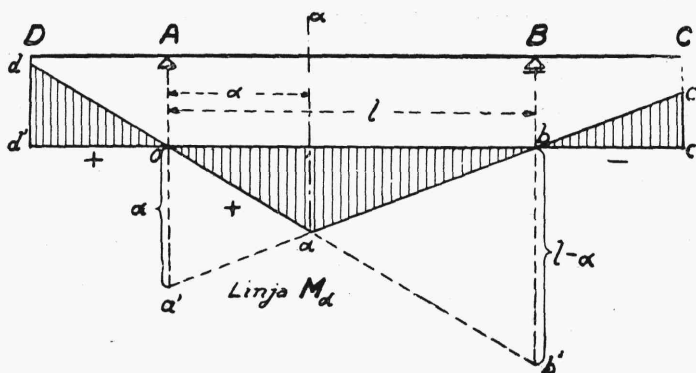
Równanie (102) jest równaniem prostej, odcinającej na osi η długość α i przechodzącej przez punkt $x = l, \eta = 0$. Równanie (103) jest równaniem prostej, przechodzącej przez początek współrzędnych ($x=0, \eta=0$) i przez punkt o współrzędnych $x = l, \eta = l - \alpha$.

Oba równania mają w punkcie $x = \alpha$ wspólną rzędną:

$$\eta = \alpha - \frac{\alpha^2}{l} = \alpha \left(1 - \frac{\alpha}{l} \right)$$

wobec czego proste Ob' i $a'bc$ (rys. 86b) przecinają się w tym właśnie punkcie.

Linia M_α składa się więc z odcinka Oa i odcinka abc . Aby ją otrzymać odkładamy przedewszystkiem na pionie odpowiadającym podporze A odcinek α równy odległości danego przekroju $\alpha\alpha$ od podpory A , następnie odkładamy odcinek $l - \alpha$ na pionie odpowiadającym podporze B , poczem łączymy punkty O z b' oraz a' z b . Trójkąt Oab będzie poszukiwaną linią wpływową dla odcinka belki AB . Nad wspornikiem linia wpływowa będzie przedłużeniem prostej aB . Dla belki dwuspornikowej linia wpływowa dla momentu zginającego przedstawiona jest na rys. 87.

Rys. 87.

W razie obciążenia węzłowego linie wpływowe różnią się kształtem od poprzednio przedstawionych.

Gdy chodzi o linie wpływowe dla danego przekroju belki $\alpha\alpha$, zawartego między węzłami m i n , wówczas węzły te rzutujemy na linie, odpowiadające temu przekrojowi przy obciążeniu bezpośrednim, po-

czem rzuty łączymy ze sobą prostymi (rys. 88). W przedziale między dwoma węzłami linie wpływowe mają więc przebieg prostoliniowy.

Uzasadnimy to.

Ciążar I , znajdujący się na belce drugorzędnej mn (rys. 88a) w odległości ξ od m , rozkłada się na dwie podpory tej belki, jako na siły:

$$R_m = I \cdot \frac{\lambda - \xi}{\lambda} \quad \text{i} \quad R_n = I \cdot \frac{\xi}{\lambda} \quad (104)$$

Siły te stanowią, przy obciążeniu węzłowym równym I , właściwe obciążenie belki AB .

O ile przez η_m i η_n oznaczymy rzędne jakiejkolwiek linii wpływowej dla punktów m i n przy obciążeniu bezpośrednim a przez η_ξ odpowiednią rzędną pod ciężarem I , wówczas musi mieć miejsce zależność:

$$I \cdot \eta_\xi = \eta_m \cdot \frac{\lambda - \xi}{\lambda} + \eta_n \cdot \frac{\xi}{\lambda} \quad (105)$$

która wynika z równoznaczności

dwóch układów sił, mianowicie, z jednej strony, siły I , zaczepionej w odległości ξ od punktu m oraz, z drugiej strony, sił:

$$I \frac{\lambda - \xi}{\lambda} \quad \text{i} \quad I \frac{\xi}{\lambda}$$

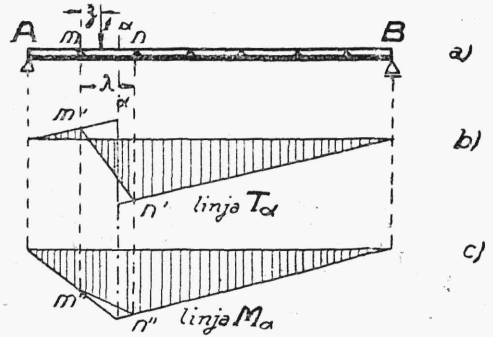
zaczepionych w punktach m i n .

Równanie (105) po redukcji przybiera postać następującą:

$$\eta_\xi = \eta_m + \xi \cdot \frac{1}{\lambda} (\eta_n - \eta_m) \quad (106)$$

skąd wynika, że między punktami m i n linia wpływowa ma kształt prostej. Widzimy to na rys. 88b i c, przedstawiających linie wpływowe dla siły poprzecznej i momentu zginającego w przekroju $\alpha\alpha$.

Jak widzimy, zachodzi tu pewna analogia między wyprowadzeniem linii wpływowych dla obciążenia węzłowego z odpowiednich linii dla obciążenia bezpośredniego, a między sporządzaniem wykresów momentów zginających i sił poprzecznych przy obciążeniu węzłowym na podstawie odpowiednich wykresów przy obciążeniu bezpośrednim.

Rys. 88.